

Vedr. Høringsnotat – Vigselsrett for skipsførere på norskregistrerte skip

Det vises til brev av 11.11.2010 fra Det kongelige barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement vedr. "Høring – forslag om vigselsrett på norskregistrerte skip".

Brevet er sendt Biskopen i Bjørgvin, og ble forelagt Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet 15.12.2010. Vi har således fått meget kort høringsfrist i en sak der vi som organisasjon både besitter betydelig kompetanse og berøres direkte av de vurderinger som skal gjøres.

1. Lovendringsforslaget

Den aktuelle høringen er lagt fram av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som et ledd i Regjeringens uttrykkelige målsetting om "Å øke antall skip som er registrert i skipsregistrene NOR/NIS." (s.10, pkt. 4.1).

Bakgrunnen for høringen beskrives som at "av næringspolitiske hensyn er det ønskelig med en utvidelse av vigselsretten, slik at skipsførere på norskregistrerte cruiseskip også skal få mulighet til å vie".

Selve lovendringsforslaget handler kort og godt om at § 12 i Ekteskapsloven av 1991 nr 47 får som tillegg et punkt e:

Vigslere er:

e. skipsfører på norskregistrerte skip dersom skipet etter søknad har fått vigselsrett av departementet. Tillatelsen gjelder for fire år av gangen. For å få tildelt vigselsrett må det foreligge/ skipet ha et behov for vigselsrett og skipsførere som må være egnet for oppgaven. Det borgerlige vigselsformular, jf. §15, skal benyttes. Vigselen må skje om bord på skipet, som må befinne seg på norsk territorium eller utenfor annen stats territorialgrense. Departementet kan gi forskrifter og utfyllende regler om tildeling og tilbaketrekning av vigselsrett.

2. Om det næringspolitiske

Det er altså ønsket om å få norske redere til å flagge skipene sine hjem som er drivkraften bak Regjeringens forslag. Næringsdepartementet har bl.a. hatt samtaler med ett av verdens største cruiserederier, RCCL, som er tydelige på at et vilkår vil være å få en ordning med brudevigslere om bord på norske skip. Dette er en stor inntektskilde blant konkurrentene, mens det i Norge er begrenset til vielser på utenriksstasjon/sjømannskirke eller i internasjonalt farvann. Næringsdepartementet mener vigselsrett for skipsførere på cruiseskip bør vurderes for å øke inntekspotensialet, men at det ut fra et likebehandlingshensyn bør tilbys også norske cruiseskip langs norske kyster vigselsrett. Departementet har særlig sett for seg Hurtigruten og Color Line's cruiseskip Oslo – Kiel. RCCL har 22 cruiseskip som seiler world wide.

3. Om ekteskapsloven

I 2009 ble det ifølge SSB inngått 24 582 ekteskap i Norge, hvorav 20 % (ca. 5000) i utlandet. Utviklingen viser at det blir mer og mer populært å gifte seg i utlandet, eller på utradisjonelle måter. Fortsatt gjelder likevel klare restriksjoner for hvordan godkjente vigslere skal finne sted.

Det er Ekteskapslovens §12 første ledd a-d som pr. i dag regulerer hvem som kan foreta vigslere etter norsk lov. Prester i Den norske kirke er blant kompetente vigslere, mens

Brudvigjingslova av 30.juni 1955 (nr.20, kap. 1) åpner for at "sjømannsprest eller annen prest i utenrikstjeneste gis rett til å vie i det landet presten er stasjonert".

Høringsdokumentet inneholder en detaljert gjennomgang av Ekteskapsloven, vilkår og tilknytningskrav, ugyldige vigslere m.m.

4. "Ekteskapspakker"

Vigselsmyndighet for skipsførere vurderes som et mulig element for å nå målet om flere skip under norsk flagg, men det krever ifølge Departementet "at kretsen av vigslere som kan foreta borgerlig vigsel på norske skip utvides". I "St.mld.17 (2007-2008) Staten og Den norske kirke" etterlyses større fleksibilitet og andre rammer rundt en borgerlig vigsel, og vigsel om bord på skip lanseres derfor som en mulighet for dem som ønsker en mer eksotisk ramme rundt vigselen enn dagens tilbud på tinghuset. RCCL har allerede såkalte "ekteskapspakker" der alt er inkludert. Dette har de gjort stor suksess med i fjernere farvann, og har satt som krav at det må la seg gjøre i norske farvann om det skal bli aktuelt å flagge "hjem" til Norge.

I høringen som er sendt ut argumenterer BHL-departementet mener at "en utvidelse av muligheten til borgerlig vigsel i Norge vil avlaste domstolene". Det sies også at "Når man i visse tilfeller har mulighet for kirkelige vigslere til sjøs på norske skip, kan likhetshensyn tilsi at man også bør ha mulighet for borgerlig vigsel i samme utstrekning. Også dette departementet mener det er næringspolitiske grunner for å endre ekteskapsloven slik at det skal bli mulig å gifte seg borgerlig om bord på norskregistrerte skip.

Det er altså "tilretteleggelse for ekteskapsturisme" som er "det utslørede formål" med å åpne for borgerlige vigslere på norskregistrerte skip. Derfor bør ikke vigselsretten innskrenkes ved å sette vilkår om tilslutning, konkluderer Departementet.

5. Vurdering

Høringsdokumentet reiser mange interessante spørsmål under sine vurderinger og forslag. Som "pakkeløsning for giftelystne" er det utvilsomt mange muligheter, men også begrensninger.

- **Kommersialiseringen:** En vielse er en høytidelig handling. Det har derfor vært naturlig å holde den i en kirke eller hos offentlig øvrighetsperson. "Ekteskapspakke" som omfatter også vigsel kan fort få karakter av å være mer kommersiell enn spesiell
- **Behovsprøving:** Slik vi forstår notatet, tenkes det en behovsprøving basert på søknad, og ser i dette en naturlig og fornuftig begrensning.
- **Kapteinen:** Å oppgradere kapteinen til å foreta vigslere om bord noe "rausere" enn i dag, støtter vi. Kapteinen har oftest den verdighet som kreves for å være en god seremonileder. En annen sak er om kapteinen vil føle det riktig å prioritere denne virksomheten, og hvem som på fast basis kan ha "vikar-funksjonen".
- **De foreslåtte retningslinjer** for å bli godkjent som vigslere om bord, forstår vi som at det er utelukket med ikke-norske kapteiner på cruiseskip med NIS-flagg.
- **Tilknytningskrav:** Prøving av ekteskapsvilkår må være et krav fra norske myndigheter, også internasjonalt. Det innebærer at brudefolket må anskaffe de nødvendige dokumenter fra sitt hjemland før de kommer om bord på norsk skip. Det

forhindrer ikke at kapteinen kan foreta vigselen, men uten å belastes med papirarbeidet.

- **Sjømannskirken-Norsk kirke i utlandet:**

Sjømannskirken har et nært samarbeid med den maritime næring generelt, og ikke minst med cruiseindustrien som er målgruppen for høringsnotatet. Vi vil her trekke frem to av Sjømannskirkens virksomheter som vedrører dette saksområdet – sjømannskirken i Miami og Sjømannskirkens ColorLine-prest. Selv om høringsnotatet har fokus på hvordan skipsførere kan gis mulighet til å foreta vigsler om bord, bør det være av interesse for saken å reflektere over det samarbeid som både i praksis og tematisk berører Sjømannskirken.

Sjømannskirken i Miami har norsk vigselsrett, men for Miami som for alle sjømannskirkene i USA forutsetter inngåelse av ekteskap også amerikansk vigselsrett og amerikansk prøvingsattest. M.a.o. vil alle vigsler ved sjømannskirken i Miami forutsette at sjømannspresten har amerikansk vigselsrett og at paret har innhentet amerikansk prøvingsattest, også når vielsene inngås etter norsk prøvingsattest. Dette åpner for at inngåelse av ekteskap i Miami etter amerikansk rett kan foretas på egnet sted, eksempelvis om bord i norsk cruiseskip som ligger ved havn i Miami. Iflg høringsnotatet kap 4.4.2. er cruisepassasjerer om bord på et norsk registrert skip ikke på norsk territorium, men de er for alle tilfeller likevel underlagt norsk jurisdiksjon og norsk regelverk. Dette representerer en interessant problemstilling som burde vært belyst nærmere. Jfr også kap 4.5 om hvor norske vigsler kan og ikke kan utføres.

Dagens lovgivning åpner for muligheten til at sjømannsprest kan foreta ekteskapsinngåelse om bord i norskregistrert skip som befinner seg i internasjonalt farvann utenfor det land sjømannspresten har sitt arbeid, jfr høringsnotatet kap 3.1. og kap 4.1. Høringsnotatet argumenterer med likhetshensyn – at når det er en viss åpning etter dagens lovgivning for vigsler om bord ved sjømannsprest, så bør man også ha mulighet for borgerlig vigsel i samme utstrekning. Samtidig sies det i høringsnotatet i kap.4.3. at det ikke bør gis tillatelse for et enkelt vigselstilfelle. Vi forstår det slik at man ønsker at skipet skal ha en generell vigselsrett ved skipsfører (etter begrunnet søknad og behovsprøving) og ikke en praksis med enkeltsøknader. Dette er vi enige i, men mener også at notatet burde vurdert hvorvidt endret lovgivning bør åpne for en generell vigselsrett ved sjømannsprest/prest i Dnk (forutsatt at skipet har generell godkjenning for vigsel ved skipsfører).

Sjømannskirken og ColorLine samarbeider om en egen stilling som sjømannsprest for ColorLine. Dersom ColorLine vil få innvilget vigselsrett for skipsfører på noen av sine skip, er det naturlig at spørsmålet vil bli reist hvorvidt sjømannspresten vil ha den samme rett. Dette burde vært vurdert i høringsnotatet.

6. Konklusjon

Det er et savn å ikke vite hva den aktuelle ordlyden i avsnittet fra St.meld.17 (2007/2008) sier. Her ligger nemlig en nøkkel til å forstå hvorfor høringsnotatet ikke vier sjømannsprester noen oppmerksomhet som evt. ressurs for skipsfører, eller tar opp Sjømannskirkens rolle i forbindelse med vielser om bord generelt. Det er en mangel ved høringsnotatet at denne problemstillingen ikke er belyst

I stedet må vi nå konkludere at Sjømannskirken og Dnk ikke er tiltenkt noen utvidede rettigheter og oppgaver, som for eksempel vigselfrett som vigslere langs norskekysten.

Likevel, vi støtter forslag til lovendring som gir skipsførere på norskregistrerte skip mulighet til vigselfrett om bord under de forutsetninger som er beskrevet i endringsforslaget.

Bergen 11. januar 2011

På vegne av Sjømannskirken-Norsk kirke i utlandet
Asbjørn Vilkenen
Utenlandssjef

Utredet
Harald Daasvand
sjømannsprest